

Вінтонів Т. М.,

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови*

*Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0000-0002-2210-3970>*

Петрик Р. В.,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 035 «Філологія»*

*Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0009-0000-2784-6768>*

НОВОЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ «X» ТА «ТРЕДС»)

Анотація. У статті досліджено новозапозичення в сучасній українській мові на матеріалі соціальних мереж «X» та «Тредс». Актуальність праці зумовлена тим, що українськомовний цифровий простір став одним із головних середовищ входження іншомовних одиниць у мовлення. Мета дослідження полягає у виявленні та аналізі новозапозичень, систематизації їх за тематичними групами, з'ясуванні особливостей написання, функціонування, ступеня пристосування до норм української мови та ставлення мовців до таких одиниць. Теоретичну основу становлять положення українського мовознавства про неологізми, новозапозичення, неологію та неографію. Методологія дослідження ґрунтована на поєднанні описового, контекстуального, структурно-семантичного, класифікаційного та соціолінгвістичного підходів; використано метод суцільної вибірки, контекстуальний і кількісний аналізи. Емпіричну базу становлять 300 новозапозичень, зафіксованих в українськомовному сегменті соціальних мереж «X» та «Тредс», з-поміж яких у статті розглянуто найпоказовіші одиниці. Установлено, що новозапозичення найактивніше групують навколо конфліктної онлайн-взаємодії, гендерної ідентичності, міжособистісних взаємин, психоемоційних станів, фан-культури, масової культури та цифрової творчості. Простежено їхнє графічне й значеннєве освоєння, переважно через кириличне написання. За результатами соціолінгвістичного опитування 104 респондентів з'ясовано, що новозапозичення є звичним елементом мовлення українськомовного сегмента соцмереж, а ставлення до них поєднує відкритість до мовних інновацій із запитом на адаптацію до норм української мови, кириличне оформлення та збереження балансу між запозиченими й питомо українськими словами. У висновках наголошено, що соціальні мережі «X» та «Тредс» є важливим середовищем входження новозапозичень в українськомовне цифрове спілкування. Перспективи подальших досліджень убачено в розширенні корпусу новозапозичень, залученні інших сегментів цифрового простору та поглибленні аналізу їхнього графічного, значеннєвого й нормативного освоєння.

Ключові слова: новозапозичення, англіцизм, сучасна українська мова, соціальні мережі «X» і «Тредс», дискурс, номінація.

Постановка проблеми. У першій чверті XXI ст. українськомовний цифровий простір став одним із головних середовищ активного входження новозапозичень у повсякденне мовлення. Особливо виразно цей процес помітний у соціальних мережах «X» та «Тредс», де нові іншомовні одиниці швидко поширюються, закріплюються у вживанні та поступово пристосовуються до норм української мови. У зв'язку з цим актуальним є дослідження тематичних груп новозапозичень, особливостей їхнього написання, семантики та функціонування в сучасному українськомовному мережевому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення неологізмів і новозапозичень має помітну традицію в сучасному українськомовному мовознавстві, проте активне оновлення словникового складу в цифровому середовищі зумовлює потребу постійного уточнення й переосмислення цього кола проблем. Опрацювання наукових праць із цієї проблеми дає змогу з'ясувати ступінь її наукового розроблення та окреслити коло питань, які ще не набули належного висвітлення. Важливі теоретичні засади дослідження мовних інновацій закладено в працях, присвячених неології, неографії, запозиченій лексиці, динаміці мовної норми та оновленню лексики сучасної української мови [1]. Роботи Н. Клименко [2], Є. Карпіловської [3], Л. Кислюк [4], К. Городенської [5; 6], С. Бибик [7], О. Стишова [8; 9; 10] дали змогу простежити чинники появи мовних інновацій, особливості входження нових іншомовних одиниць до українського лексику, закономірності їхнього графічного, семантичного й граматичного освоєння, а також проблеми нормативного статусу новозапозичень. Ці праці стали теоретичною основою аналізу новозапозичень, зафіксованих в українськомовному сегменті соціальних мереж «X» та «Тредс».

Появі, функціонуванню й адаптації запозиченої лексики в сучасній українській мові присвятили свої праці також Б. Ажнюк, Л. Архипенко, Ж. Колоїз, А. Нелюба, Д. Мазурик, М. Навальна, О. Гурко, О. Дьолог та ін. Різні аспекти нової й запозиченої лексики в сучасному комунікативному просторі висвітлювали дослідники мовної динаміки, англіцизмів, лексичних інновацій, медійного мовлення та цифрової комунікації. В українськомовному середовищі простежуємо інтенсивне оновлення лексики, зокрема активне входження новозапозичень у мовлення користувачів цифрових платформ, що зумовлює появу нових лексичних одиниць

та їхнє швидке поширення в мережевій комунікації. Такий динамічний процес актуалізує потребу системного вивчення, класифікації та поглибленого аналізу нових іншомовних одиниць у конкретних середовищах функціонування.

Попри наявність вагомих праць із неології, запозиченої лексики та мовних інновацій, новозапозичення українськомовного сегмента соціальних мереж «X» та «Тредс» поки що не дістали належного системного опису. Недостатньо опрацьованими залишається тематичне групування, особливості написання, контекстуальна семантика, ступінь адаптації неологізмів до норм сучасної української мови. Це зумовлює потребу поглибленого аналізу цього шару лексики та їхньої ролі в розвитку сучасної української мови.

Мета і завдання дослідження полягають у виявленні й аналізі новозапозичень у сучасній українській мові на матеріалі соціальних мереж «X» та «Тредс», в окресленні теоретичних засад вивчення неологізмів у сучасному українському мовознавстві, у систематизації зафіксованих одиниць, у виокремленні їхніх основних тематичних груп, в аналізі особливостей функціонування в українськомовному мережевому середовищі та з'ясуванні ступеня їхнього графічного й семантичного освоєння.

Методологія дослідження. У роботі використано метод суцільної вибірки для добору новозапозичень із соціальних мереж «X» та «Тредс», описовий метод для характеристики їхніх мовних особливостей, контекстуальний аналіз для уточнення значення й умов уживання, структурно-семантичний і класифікаційний аналіз для поділу на тематичні групи, а також соціолінгвістичний метод для з'ясування актуальності новозапозичень у соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу. За даними звіту «Digital 2026: Ukraine» [11], в Україні наприкінці 2025 р. налічувалося 23,0 млн активних ідентичностей користувачів соціальних медіа, що становило 58,5% від загальної чисельності населення. Водночас 35,3 млн осіб користувалися інтернетом, а рівень інтернет-проникнення сягав 89,6%. Крім того, 65,2% загальної кількості інтернет-користувачів в Україні послуговувалися принаймні однією платформою соціальних мереж. У межах цього цифрового простору важливими для дослідження є соціальні мережі «X» і «Тредс». За даними звіту, наприкінці 2025 р. «X» мав в Україні 1,79 млн користувачів, а «Тредс» – 1,75 млн, а їхнє охоплення становило відповідно 4,5% і 4,4% від загальної чисельності населення. Це дає підстави розглядати названі платформи як релевантний матеріал для аналізу новозапозичень у сучасній українській мові, оскільки саме в цифровому середовищі такого типу нові лексеми активно входять в ужиток, поширюються й адаптуються.

Соціальні мережі «X» та «Тредс» формують текстоцентричний тип публічної комунікації, у межах якого поєднано риси усного й писемного мовлення, масової та міжособистісної взаємодії. У дослідженнях мережевого дискурсу наголошено, що розвиток технічних можливостей інтернету сприяв формуванню нових цифрових, або мережевих, жанрів, поява яких безпосередньо пов'язана з функціонуванням онлайн-середовища та сервісів на його основі [12, с. 116]. Саме таке поєднання технологічних параметрів і комунікативних потреб зумовлює появу нових форматів самопрезентації, публічного висловлення позиції та швидкого реагування на події, активне продукування нових слів, зокрема іншомовних новозапозичень. Соціальна мережа «X» є показовою платформою публічної текстової взаємодії: типовий обсяг звичайного допису тут становить 280 символів, а функція розширених дописів для передплатників Premium дає змогу публікувати тексти

обсягом до 25 000 символів. Така модель поєднує лаконічний формат оперативного реагування з можливістю розгорнутого коментування, а використання гештегів, аббревіатур, емодзі та інших графічно маркованих елементів створює сприятливі умови для входження, закріплення й поширення нових мовних одиниць.

У липні 2023 р. платформу «Твіттер» перейменовано на «X», а в офіційній комунікації компанії цей крок подано як частину переходу до моделі багатофункційного цифрового середовища, що виходить за межі класичного мікроблогінгу. Така зміна назви й сервісної логіки засвідчила прагнення розширити функції платформи та поєднати в одному просторі новинний, розважальний, комерційний і громадянський виміри комунікації. Саме в межах такої багатофункційної публічної взаємодії особливо інтенсивно формуються та циркулюють нові мовні одиниці, значна частина яких народжується в англomовному сегменті й оперативно потрапляє до українськомовного простору.

Платформу «Тредс» компанія «Мета» запустила в липні 2023 р. як застосунок для текстових оновлень і публічних розмов, пов'язаних із мережею «Інстаграм». В офіційному описі сервісу зазначено, що дописи в ньому можуть містити до 500 символів, а сама платформа від початку орієнтована на швидкий обмін текстовими повідомленнями, посиланнями, зображеннями й відео в межах уже сформованих мереж користувачів інстаграму [13]. Така інтеграція дає змогу швидко переносити наявні спільноти в новий формат взаємодії, де текстові повідомлення стають основним засобом підтримання контакту, обміну досвідом і продукування нових найменувань. Для українськомовного сегмента «X» та «Тредс» це означає, що нові іншомовні елементи входять у мову через конкретні практики мережевої комунікації, швидко закріплюють уживання та формують нові тематичні зони лексичних інновацій.

Неологізм у сучасних дослідженнях трактують як нову одиницю лексики певного історичного періоду: слово, словосполучення або нове значення вже відомого слова, поява якого пов'язана з новими реаліями та потребами номінації, а новизна усвідомлюється носіями мови. У широкому значенні до неологізмів зараховують власне новотвори, запозичені одиниці та неосемантизми [1, с. 241].

Новозапозичення в цій системі становлять окремий різновид неологізмів: це слова іншомовного походження, що ввійшли до української мови порівняно недавно й ще зберігають ознаки новизни. Розмежування між цими поняттями ґрунтоване насамперед на походженні мовної одиниці та характері її оновленості: неологізм охоплює весь масив нової лексики, тоді як новозапозичення позначають лише ту його частину, що пов'язана з входженням іншомовних елементів до українського лексикону.

Появу новозапозичень пов'язують із необхідністю номінації нових реалій, відсутністю усталених питомих відповідників і прагненням мовців до стислості та мовної економії. Як наголошує О. Стишов, такі одиниці особливо активно поповнюють сучасний український лексикон у різних сферах суспільного життя, формуючи нові тематичні групи назв [9; 10]. Водночас, на відміну від інших різновидів неологізмів, новозапозичення потребують додаткового аналізу ступеня їхнього графічного, семантичного й граматичного освоєння, а також нормативної доцільності їх уживання. Саме тому для цього дослідження принциповим є розмежування понять «неологізм» і «новозапозичення», оскільки предметом аналізу є саме нові іншомовні одиниці, зафіксовані в українськомовному сегменті соціальних мереж «X» та «Тредс».

Для дослідження зібрано 300 новозапозичень, зафіксованих в українськомовному сегменті соціальних мереж «X» та «Тредс», серед яких у статті розглянуто найпоказовіші одиниці. Матеріал засвідчує, що новозапозичення в сучасному українськомовному цифровому середовищі групують навколо кількох виразних тематичних сфер, найактивнішими з яких є конфліктна онлайн-взаємодія, гендерна ідентичність, міжособистісні взаємини, психоемоційні стани, фан-культура, масова культура та цифрова творчість. Це дає змогу простежити, у яких комунікативних нішах такі одиниці найшвидше входять в українськомовний ужиток, як закріплюються в написанні та якою мірою пристосовуються до норм

сучасної української мови. Значна частина цих новозапозичень ще не має усталеного лексикографічного статусу, тому їхнє значення уточнюється переважно через контекст, мережеве вживання та описові тлумачення, що свідчить про незавершеність їхньої семантичної та нормативної стабілізації.

1. Конфліктні та дискримінаційні форми онлайн-комунікації. Ця група об'єднує новозапозичення, що називають агресивні, маніпулятивні, дискримінаційні або ризиковані форми комунікативної поведінки в мережі. Саме в цьому сегменті добре видно, як інтернет-дискурс оперативного засвоює англомовні назви соціально проблемних явищ.

аутинг	(від англ. outing – «виклик назовні») – оприлюднення інформації про сексуальну орієнтацію людини або гендерну ідентичність без її згоди.	нагадую Богдану Беспалову, що аутинг – це форма насильства та порушення приватності (https://surl.li/ckzgyb)
віктимблеймінг	(від англ. victim blaming – «звинувачення жертви») – перекладання повної або часткової відповідальності за насильство, переслідування чи іншу шкоду з кривдника на постраждалу особу.	Подивилась інтерв'ю екс-дружини Розового. Не підтримую віктимблеймінг на її адресу (https://surl.li/cc/yirgww)
гейтспіч	публічне висловлювання, що виражає ненависть, приниження або заклики до дискримінації чи насильства щодо особи або групи за ознакою їхньої ідентичності.	гейтспіч і заперечення досягнень іранських фізиків, які так старалися... (https://surl.li/cc/qmvesm)
кетфішинг	(від англ. catfishing, досл. – «ловлення сома», «риболовля на сома») – використання вигаданої онлайн-особистості для обману, маніпуляції або введення в оману інших.	це кетфішинг , бо я виглядаю красиво і свіжо і вітер дує в ту сторону тільки після того, як вийшла з косметологічної клініки (https://surl.li/cc/foxmez)
лавбомбінг	(від англ. love bombing – «бомбардування любов'ю») – навмисне засипання людини увагою, турботою чи компліментами для емоційного прив'язування й контролю.	(не нарцис, не лавбомбінг , абсолютно адекватний зрілий молодий чоловік) (https://surl.li/cc/rqnxir)
слатшеймінг	(від англ. slut-shaming – slut – «шльондра» + shaming – «соромлення, публічний осуд») – осуд, приниження або дискредитація людини через її реальну чи приписувану сексуальну поведінку.	спойлер: прогресивне суспільство, котре не вірить що красива жінка може бути розумною, мізогінія та слатшеймінг (https://surl.li/cc/sxgqth)

2. Гендерно марковані оцінні номінації. Ця група охоплює новозапозичення, що називають типажі зовнішності,

поведінки та гендерної презентації й виконують у соцмережах оцінну функцію.

тванк	молодий хлопець, який поєднує юну зовнішність твінка з більш м'язистою, спортивною статуєю.	Два мої настрої в десяти секундах: – подільська технокобра – милий тванк (https://surl.li/cc/ofejtb)
твінк	молодий худорлявий хлопець із дуже юною зовнішністю, зазвичай без бороди й із майже непомітним волоссям на тілі.	Кому тохтик? (А це твінк написці) (https://surl.li/cc/qpgbuq)
томбой	(від англ. tomboy – «шибайголова», «пацанка») – дівчина або жінка, чия зовнішність, стиль або поведінка стереотипно асоціюються з хлопцями.	в сім'ї все має бути порівну: жінка –бувалий томбой , а чоловік – няшний фембойчик (https://surl.li/cc/mylfra)
ханк	привабливий чоловік із добре розвинутою, пропорційною статуєю й зазвичай невеликою кількістю волосся на тілі.	ханк – виспортований хлоп (більший за твінка), але теж без волосся на тілі, це важливий момент (https://surl.li/cc/hkrqgr)

3. Міжособистісні та романтичні взаємини. До цієї групи належать новозапозичення, які описують моделі романтичної поведінки, форми сексуальної взаємодії, типи

зв'язків і способи розриву контакту. У цифровому середовищі саме ця сфера надзвичайно активно поповнюється новими назвами.

кінк	(від англ. kink – «незвичність, відхилення від стандарту») – нетипова сексуальна практика, уподобання або фантазія, що відрізняється від звичної сексуальності.	Я не буду визнавати, що в мене є кінк на хлопців з кучериками (https://surl.li/cc/bhqhjq)
онс	(від англ. One Night Stand – «секс на одну ніч») – одноразовий сексуальний контакт без подальших стосунків.	Краще за вашого звичайного онс , бо точно доведе вас до оргазму (https://surl.li/cc/hcwxba)
секстинг	(від англ. sexting – «sex + texting») – обмін інтимними повідомленнями, фото або відео в онлайн-спілкуванні.	Хтось мав гарний секс з людьми, з якими перед тим був класний секстинг ? Ну і нігті зацініть (https://surl.li/cc/kizulm)
стелсинг	зняття презерватива під час сексу без згоди партнера або партнерки.	До речі, стелсинг (зняття контрацепції без відома/згоди партнера/ки) у деяких країнах прирівнюють до звалтування (https://surl.li/cc/opdmys)
топ / боттом	активна і пасивна роль у сексуальній взаємодії; ширше – домінантна й рецептивна позиції.	вони назвали мене «нормісом», але для них топ/боттом це просто сторони, а альфа/бета/омега просто грецькі літери (https://surl.li/cc/ycgopr)
фвб	(від англ. Friends with Benefits – «друзі з привілеями») – дружні стосунки з інтимною близькістю без романтичних зобов'язань.	Обожнюю своїх фвб , колишніх і взагалі, вони прекрасні сонечки і рада, що як друзі поруч (https://surl.li/cc/mfiqjx)

4. Соціально-поведінкові моделі й оцінні характеристики особи. Тут зібрано новозапозичення, що називають типові поведінкові моделі, мемні архетипи та оцінні характеристики особи. Вони особливо продуктивні в полемічних і мем-сегментах соцмереж.

менсплейнінг	(від англ. mansplaining – man «чоловік» + explain «пояснювати») – поблажливе пояснення чоловіком жінці очевидних або добре відомих їй речей із недооцінюю її знань чи досвіду.	<i>він: знаєш, що таке менсплейнінг? вона: так він: це коли чоловік пояснює жінці те, що вона і так знає (https://surli.cc/xhcxyh)</i>
менспрединг	(від англ. manspreading – man «чоловік» + spread «розкидати, розставляти») – звичка сидіти з широко розставленими ногами, займаючи більше простору, ніж потрібно.	<i>Ото придумали слово таке менспрединг у нас в селіці це називається «шо ти свої копита тут розвалив» (https://surli.cc/zkvmmi)</i>
сігма	(від англ. sigma male) – молодіжна сленгова назва незалежного, самодостатнього й упевненого в собі чоловіка (також жінку), який мислиться як такий, що стоїть поза звичною соціальною ієрархією.	<i>Од така сігма в 5 сезони (https://surli.cc/ocnjor)</i>
традвайф	(від англ. tradwife, скор. від traditional wife – «традиційна дружина») – ідеалізований образ жінки, яка свідомо обирає роль домогосподарки, покійної дружини й прихильниці традиційного розподілу гендерних ролей.	<i>Цей складний вибір між традвайф християнкою і нео-фолк езотерік бімбо (https://surli.cc/lfxulp)</i>

5. Психоемоційні стани та поведінкові реакції. Група охоплює новозапозичення, що називають внутрішні стани, тривожні патерни поведінки, способи реагування на переважання та психологічні труднощі. У соцмережах вони часто функціують як засоби самоопишу.

бедротінг	(від англ. bed rotting – «лежання в ліжку без активності») – тривале лежання в ліжку з телефоном або ноутбуком без сну й активної діяльності під виглядом відпочинку.	<i>мені треба таке, щоб я пролежні не відлежала собі в бедротінг ері (https://surli.cc/nrkna)</i>
делулу	(від англ. delulu, жарг. скор. від delusional – «відірваний від реальності») – жартівлива назва стану, коли людина вірить у надто оптимістичні або малореалістичні сценарії.	<i>хотілось би бути настільки делулу, як люди, які все це вірять у те, що байлер – канон в останній серії (https://surli.cc/pizvkm)</i>
думскролінг	(від англ. doom – «приреченість» і scrolling – «гортання») – компульсивне переглядання негативних новин або тривожного контенту в соцмережах і медіа.	<i>Відкрила для себе аудіокниги від мегого, щоб менше витратити часу на думскролінг і одразу в тему (https://surli.cc/ouxvkh)</i>
краш аут	(від англ. crash out) – різкий емоційний зрив, що супроводжується імпульсивними й часто саморуйнівними вчинками.	<i>Вибухи? Зачекають, в мене краш аут (https://surli.cc/kzlhgt)</i>
тільт	(від англ. tilt – «перекіс, нахил») – стан емоційної розбалансованості, за якого людина діє імпульсивно й втрачає здатність мислити раціонально.	<i>шедеврохарчування коли ловиш тільт (https://surli.cc/ljzswx)</i>
фомо	(від англ. FOMO, fear of missing out – «страх щось пропустити») – тривожне відчуття, що людина може пропустити важливу подію, можливість або чужу активність.	<i>Читаю багато постів, де люди ловлять фомо через те, що в черговий раз втратили шанс стати мільйонерами (не купили монету Трампа) (https://surli.li/flvsom)</i>

6. Фан-культурні, медійні та нарративні явища. Ця група відбиває активне входження новозапозичень у сферу масової культури, фанатських спільнот і цифрової медіакомунікації. Тут нові слова часто позначають жанри, прийоми, типи контенту та способи інтерпретації творів.

гедканон	(від англ. headcanon – head «голова» + canon «канон») – фанатське уявлення про персонажів або вигаданий світ, не підтвержене авторами твору.	<i>Люди, які побачать це, мають написати рандомну думку / гедканон про вашого персонажа (https://surli.li/eipmqs)</i>
кліфгенгер	(від англ. cliffhanger – досл. «той, хто висить над обривом») – сюжетний прийом, за якого розповідь обривається на напруженому моменті без негайної розв'язки.	<i>Офігенний старт перед третьою, як я розумію, завершальною. І у кінці крутий кліфгенгер (https://surli.lu/xjmiyu)</i>
пітч	(від англ. pitch – «подача, представлення») – коротка презентація ідеї фільму, серіалу, книги або іншого проєкту.	<i>Пітч я б да – збір команди повстанців по різних планетах у всесвіті з новим лором, ф'южен різних стилів і концепцій, красива накачана жінка, що роз**бує плохіші в слоумо (https://surli.li/ifyhdo)</i>
слоу-моушн	(від англ. slow motion / slowmo) – ефект уповільненого руху у відео.	
флафф	(від англ. fluff – «щось легке, м'яке») – жанр або тип фанатського й художнього тексту, зосереджений на теплих, ніжних і гармонійних стосунках між персонажами.	<i>яке жахливе відчуття коли ти починаєш читати фф де тобі обіцяють флафф, а вешті ти захльобуєшся сльозами та болем, тому що флафф це не означає гетті енд (https://surli.li/ksunf)</i>

7. Жанрово-стильові різновиди масової культури. Група об'єднує новозапозичення, що позначають жанри, піджанри, естетики та культурні стилі масової культури. Вони активно поширені в книжкових, кіно- та фан-спільнотах.

дарк академія	(від англ. dark academia – «темна академія») – естетичний і жанровий напрям, пов'язаний з академічним середовищем, інтелектуалізмом, культом знання, тасмніцями, злочинно і похмурою романтикою.	<i>тіпи, хоче, зроблю вам тред про дарк академія фільми і книжки? (https://surli.lt/oahxhc)</i>
гримдарк	(від англ. grimdark) – піджанр фантастики й фентезі з максимально похмурою, жорстокою та безнадійною атмосферою.	<i>Як же цікаво можна писати про покидьків. Гримдарк у всій красі (https://surli.li/jwvpsy)</i>

козі фентезі	(від англ. <i>cozy fantasy</i> – «затишне фентезі») – різновид фентезі, зосереджений на повсякденні, безпеці, дружбі, невеликих спільнотах і побутовій магії.	пишу <i>козі фентезі</i> фанфік, бо ніяк не можу зрозуміти, над яким оріджиналом краще працювати (https://surl.li/phscvh)
роментезі	(від англ. <i>romantasy</i> < <i>romance</i> + <i>fantasy</i>) – гібридний піджанр, у якому любовна лінія розгортається в повноцінно вибудованому фантастичному світі.	Люди, котрі читають оці низькосортні сучасні роментезі, – духовні нащадки читачів Донцової (https://surl.li/avozgh)
соларпанк	(від англ. <i>solarpunk</i>) – естетика й напрям, що зображає екологічно свідоме, технологічно розвинене й засноване на співпраці майбутнє.	<i>Vivat розпочали передзам на соларпанк-диалогію «Монах і робот» Бекі Чемберс</i> (https://surl.li/axgypp)

Аналіз матеріалу соціальних мереж «X» та «Тредс» показав, що новозапозичення активно входять в українськомовне мережеве вживання, зосереджені в найрухливіших сферах цифрового спілкування та поступово освоюються в графічному й значеннєвому плані. Проте зібраний матеріал дає змогу передусім простежити, як ці слова функціують у мовленні. Водночас важливо з'ясувати, як їх сприймають мовці, наскільки часто вживають, у яких ситуаціях вважають доречними та як ставляться щодо їх адаптації до норм української мови. Саме тому наступним етапом дослідження стало соціолінгвістичне опитування, метою якого було виявити мовні звички, оцінки та ставлення респондентів до новозапозичень у сучасному українськомовному цифровому середовищі.

У соціолінгвістичному опитуванні, проведеному в лютому–березні 2026 р., взяли участь 104 респонденти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Вибірка має виразний молодіжний характер: 50,0% становлять особи віком 16–18 років, 47,1% – 19–25 років; 76,0% опитаних – жінки, 23,1% – чоловіки. За родом діяльності переважають здобувачі вищої освіти (88,5%), а за місцем проживання – мешканці Києва (76,9%). Мовний профіль респондентів виразно україноцентричний. Українську як рідну назвали 84,6% опитаних, українську й російську – 11,5%. У соцмережах 95,2% респондентів читають і пишуть українською, 58,7% також використовують англійську, 19,2% – російську. Це свідчить, що новозапозичення входять в українськомовне середовище в умовах постійного контакту з англійським цифровим простором.

Соціальні мережі є для опитаних середовищем щоденної комунікації: 96,2% користуються ними кілька разів на день, а 61,5% проводять у них щонайменше три години щодня. Акаунт у «X» мають 34,6% респондентів, але активно послуговуються платформою лиш 7,7%. Натомість акаунт у «Тредсі» мають 65,4%, з-поміж них 33,7% користуються ним активно. У цій вибірці «Тредс» виявився значно релевантнішим майданчиком щоденної мовної практики, ніж «X».

Контакт із новими словами є регулярним. 51,0% опитаних помічають нові або незрозумілі слова щонайменше раз на тиждень, ще 42,3% – рідше, ніж раз на тиждень. Незнайомі лексика здебільшого не створює істотних труднощів для розуміння: для 47,1% вона не заважає сприйняттю тексту, якщо зрозумілий його загальний зміст, а для 43,3% навіть викликає інтерес. Найтипівішими реакціями є пошук значення в інтернеті (88,5%) і здогадування з контексту (64,4%). Це свідчить, що засвоєння новозапозичень відбувається переважно в мережевому спілкуванні, тоді як кодифіковані джерела відіграють другорядну роль.

Новозапозичення вже стали активною частиною мовлення опитаних. Часто використовують їх 47,1% респондентів, інколи – 38,5%. Найчастіше такі слова функціують у спілкуванні з друзями й ровесниками (90,4%) та в переписці або

блзи в соцмережах (68,3%). Значно рідше вони переходять у родинне коло (30,8%), професійне спілкування (8,7%) чи публічні виступи (3,8%). Отже, новозапозичення мають передусім неофіційний, груповий і мережевий характер.

Найпродуктивнішими тематичними сферами є музика, кіно, серіали, блогерська культура (71,2%) та цифрові технології, IT, соцмережі (60,6%). Тема гендеру, ідентичностей і суспільних ролей становить 39,4%, політика, війна, міжнародна підтримка України – 39,4%. Психологія й ментальне здоров'я становлять 27,9%. Це означає, що новозапозичення найшвидше закріплюються в тих сегментах, де комунікація найінтенсивніша і англійськомовний вплив є найсильнішим.

Відповіді респондентів засвідчили загалом виражене ставлення до новозапозичень (рис. 1). Так, із твердженням про те, що нові запозичені слова збагачують українську мову, погодилося 41,3% опитаних, 25,0% висловило незгоду, а 33,7% обрало проміжну позицію. Водночас 47,1% респондентів погодилися з тим, що нові запозичені слова витісняють зрозумілі українські відповідники, 23,1% не підтримали цього твердження, а 29,8% зайняли проміжну позицію.

У сучасних умовах кириличне написання новозапозичень має не лише орфографічне, а й соціолінгвістичне значення. Воно полегшує читання, вимову, відмінювання та словотвірне засвоєння нових слів, а також підтримує цілісність українськомовного цифрового простору. Показово, що 68,3% респондентів орієнтуються саме на кириличне оформлення новозапозичень, тоді як 15,4% часто використовує латиницю, а 14,4% майже не зважає на вибір графіки. Це свідчить про прагнення вводити іншомовні одиниці в українську мовну систему через її власні графічні засоби.

Важливою є і роль українських відповідників. Доцільність новозапозичення визначається тим, чи називає воно нове поняття, чи лише дублює вже наявну українську назву. Саме тому принциповим є збереження балансу між запозиченими й питоми українськими словами. Українські відповідники підтримують зрозумілість комунікації та зберігають номінативні можливості української мови, тоді як новозапозичення є виправданими тоді, коли точніше передають нову реалію або закріпилися в певному середовищі. Це підтверджують і результати опитування: 77,9% респондентів наголосило на важливості балансу між запозиченими та питоми українськими словами, а 62,5% підтримало потребу адаптації нових слів до норм української мови.

Опитування засвідчило, що для молодого українськомовного сегмента соцмереж новозапозичення є звичним і функційно активним елементом комунікації. Вони найчастіше обслуговують неформальне спілкування, пов'язані з цифровою культурою та масовими медіа, а їхнє сприйняття поєднує відкритість до мовних інновацій із запитом на мовну норму, адаптацію та збереження питомого українського лексику.

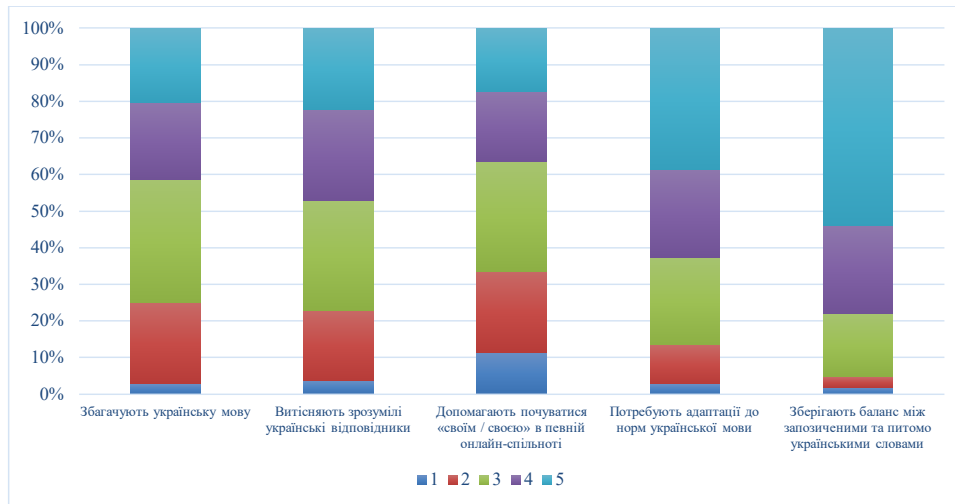

Рис. 1. Розподіл відповідей респондентів щодо ставлення до новозапозичень у сучасній українській мові

Висновки та перспективи дослідження. Дослідження показало, що соціальні мережі «X» та «Тредс» є важливим середовищем входження новозапозичень в українськомовне цифрове спілкування. На матеріалі 300 зафіксованих одиниць встановлено, що вони групуються навколо кількох основних тематичних сфер, найактивнішими з-поміж яких є конфліктна онлайн-взаємодія, гендерна ідентичність, міжособистісні взаємини, психоемоційні стани, фан-культура, масова культура та цифрова творчість. Для детальнішого аналізу відібрано найпоказовіші новозапозичення, які дали змогу простежити особливості їхнього написання, значення та функціонування в сучасному українськомовному мережевому середовищі. Простежено, що новозапозичення поступово освоюються в українськомовному мережевому середовищі в графічному й значеннєвому плані, переважно через кириличне написання, однак значна частина таких одиниць ще не має усталеного лексикографічного статусу.

Результати соціолінгвістичного опитування засвідчили, що новозапозичення є звичним елементом мовлення молодого українськомовного сегмента соцмереж. Вони найчастіше функціують у неофіційному спілкуванні, насамперед у взаємодії з друзями й ровесниками та в переписці в соцмережах. Водночас ставлення респондентів до новозапозичень є виваженим: поряд із визнанням їхньої ролі в сучасній комунікації опитані наголошують на важливості їх адаптації до норм української мови, кириличного оформлення та збереження балансу між запозиченими й питоми українськими словами.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розширенні корпусу новозапозичень, залученні інших сегментів українськомовного цифрового простору, подальшому вивченні графічного, значеннєвого й нормативного освоєння таких одиниць, а також у поглибленні соціолінгвістичного аналізу ставлення мовців до новозапозичень у ширших вікових і соціальних групах.

Література:

1. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.
2. Клименко Н. Ф. Як народжується слово. 2-ге вид., доповн., переробл. Київ : Академперіодика, 2017. 252 с.

3. Карпіловська Є. А. Системно-структурний підхід до вивчення динаміки сучасної української мови: здобутки та перспективи. *Українська мова*. 2016. № 4. С. 41–60.
4. Кислюк Л. П. Освоєння англійців в українській інтернет-комунікації. *Термінологічний вісник*. 2017. № 4. С. 245–252.
5. Городенська К. Г. Нові запозичення і новотвори на тлі фонетичної та словотвірної підсистем української літературної мови. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. 2009. № 5. С. 3–7.
6. Городенська К. Г. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? *Українська мова*. 2013. № 2. С. 3–12.
7. Бирик С. П. Іншомовні запозичення та активний словник мовця. *Культура слова*. 2016. № 84. С. 161–170.
8. Стишов О. А. Основні тенденції розвитку лексичного складу української мови початку XXI століття. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2012. № 1. С. 406–415.
9. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. *Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.*
10. Стишов О. А. Розмовні неологізми в сучасній українській мові. *Українське мовознавство*. 2024. № 1 (54). С. 23–41.
11. Kemp S. Digital 2026: Ukraine. *DataReportal*. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2026-ukraine> (date of access: 05.02.2026).
12. Швелідзе Л. Д. Соціальна мережа Twitter: основні дискурсивні ознаки в українськомовному та англійськомовному комунікативному середовищі. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Філологія*. 2022. Т. 26. № 2 (24). С. 115–123.
13. Introducing Threads: A New Way to Share With Text. *Meta*. URL: <https://about.fb.com/news/2023/07/introducing-threads-new-app-text-sharing/> (date of access: 05.02.2026).

Vintoniv T., Petryk R. Recent loanwords in the modern Ukrainian language (based on the material of social networks «X» and «Threads»)

Summary. The article explores recent loanwords in the modern Ukrainian language based on the material of social networks «X» and «Threads». The relevance of the work is determined by the fact that the Ukrainian-language digital space has become one of the main environments for the integration of loanwords into speech. The purpose of the study is to identify and analyze recent loanwords, categorize them

into thematic groups, and examine their spelling patterns, functioning, degree of adaptation to Ukrainian linguistic norms, and speakers' attitudes toward such units. The theoretical framework is based on the principles of Ukrainian linguistics regarding neologisms, recent loanwords, neology, and neography. The research methodology is based on a combination of descriptive, contextual, structural-semantic, classificatory, and sociolinguistic approaches; the study employs the continuous sampling method, as well as contextual and quantitative analyses. The empirical data comprises 300 recent loanwords identified within the Ukrainian-language segments of social networks «X» and «Threads», with the most representative units examined in this article. The issue of neologisms and recent loanwords holds a prominent place in modern Ukrainian linguistics. Its theoretical conceptualization is primarily associated with the research of N. Klymenko, Ye. Karpilovska, L. Kysliuk, K. Horodenska, S. Bybyk, O. Styshov, and others, which explores the dynamics of the contemporary Ukrainian lexicon, the factors of the emergence of linguistic innovations, peculiarities of vocabulary renewal, and the functioning of new lexis across various types of discourse.

It has been established that recent loanwords are most actively clustered around online conflict interaction, gender identity, interpersonal relationships, psycho-emotional states, fan culture, mass culture and digital creativity. Their graphic and semantic adaptation, primarily through Cyrillic spelling, has been traced. The conclusions emphasize that social networks «X» and «Threads» are important environment for the integration of recent loanwords into Ukrainian-language digital communication. Prospects for further research lie in expanding the corpus of recent loanwords, involving other segments of the digital space, and deepening the analysis of their graphic, semantic, and normative adaptation.

Key words: recent loanwords, anglicism, modern Ukrainian language, social networks «X» and «Threads», discourse, nomination.

Дата першого надходження статті до
видання: 16.04.2026

Дата прийняття статті до друку після
рецензування: 08.05.2026

Дата публікації (оприлюднення)
статті: 26.05.2026